

Posudek vedoucího bakalářské práce

Denisa Bláhová: Skryté titulky pro neslyšící diváky v českých celovečerních filmech na DVD

Téma skrytých titulků pro neslyšící diváky, jež si pro svou práci vybrala Denisa Bláhová, není v českém prostředí zcela nové. Systematicky a dlouhodobě se jím – v rovině praktické, ale i odborně-popularizační – zabývá Komise pro skryté titulky při Asociaci neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel (dále KST při ASNEP), zejm. Věra Strnadová a Raimund Koplík; ve studentských pracích se mu dosud věnovali studenti bohemistiky, sociální práce (obě FF UK) a žurnalistiky (FSS MU). Oceňuji, že diplomantka z těchto zdrojů čerpá a navazuje na ně, ale zdaleka se neomezuje pouze na ně: shromáždila a zpracovala informace z velkého množství našich i zahraničních zdrojů, zahrnula i práce publikované teprve nedávno, neomezila se pouze na tištěné publikace a hojně pracovala se zdroji elektrickými (mj. se jí podařilo dohledat nejstarší filmy na světě opatřené titulky), absolvovala nemalé množství osobních či elektronických konzultací s odborníky od nás i ze zahraničí. Obdivuhodné je také množství práce vykonané při analýze vybraných filmů. Ve zkratce: Denisa Bláhová k psaní práce přistoupila velmi poctivě a věnovala mu mnoho času a úsilí.

Ačkoli zvolené téma svádí k „všeobjímajícímu pojetí“, diplomantce se podařilo jasně si vytyčit předmět zájmu a pak se jej držet. Zaměřila se 1. na dodržování české legislativy ukládající tvůrcům DVD opatřovat filmy skrytými titulky pro neslyšící diváky a náležitě na tuto skutečnost diváky upozorňovat na obalech DVD, 2. na porovnání naší legislativní úpravy se stavem ve vybraných zemích Evropy i mimo ni a 3. na formální postupy, jež autoři vybraných filmů na DVD používají ve skrytých titulcích pro neslyšící diváky pro indikaci postav, pro oznamování zvuků a pro oznamování hudby. Výzkumnou sondu provedla na 35 českých filmech distribuovaných na DVD v letech 2007–2016.

Struktura práce je přehledná a logická, bez zbytečných odboček (zvážila bych vypuštění kap. 3.2 *Kino neslyšícího diváka* a 3.3 *Festival jeden svět*, práce by pak působila ještě sevřenějším dojmem). Přestože diplomantka vycházela z mnoha zdrojů a ze své rozsáhlé výzkumné sondy, informace a data nejsou pouze řazeny za sebe, nýbrž jsou účelně a logicky propojeny, analyzovány, ale i syntetizovány. Ačkoliv se jedná o práci relativně obsáhlou (99 stran textu, 10 stran *Seznamu použité literatury a zdrojů* a *Seznamu analyzovaných filmů*, *Seznam grafů*, *Seznam obrázků*, *Seznam tabulek* a *Příloha* se seznamem všech 171 českých filmů vydaných v letech 2007–2016 na DVD, z nichž bylo následně vybráno 35 filmů k podrobné analýze), díky promyšlené struktuře, grafickému členění textu, 66 barevným ilustračním obrázkům, osmi grafům a 11 tabulkám (myslím, že přínosná by byla ještě tabulka propojující tabulky č. 5 a 6 s tabulkou č. 7) je práce čtivá a ke čtenáři vstřícná.

Jako vedoucí práce nemohu opomenout vyzdvihnout velký posun, kterého diplomantka při psaní práce dosáhla. Svědomitě a s velkou četností práci konzultovala, věnovala se jí kontinuálně a zodpovědně. Jakkoli to pro ni muselo být bolestné, nakonec vyslechla doporučení má i vedoucí diplomového semináře a práci výrazně zkrátila a projasnila. Jsem přesvědčena, že zjištění, ke kterým ve své práci Denisa Bláhová došla, jsou cenným příspěvkem k řešení problematice. Byla bych ráda, kdyby se jí podařilo navázat dlouhodobější spolupráci s KST při ASNEP a v jejím rámci jednak uplatnit výsledky této bakalářské práce, jednak pokračovat v odborném bádání na poli skrytých titulků pro neslyšící diváky, přičemž bych za zvláště užitečné považovala zaměření se zejm. na analýzu jazykového projevu mluvčího, jak jej ve své práci naznačila Holubová (2004).¹

¹ Holubová, M. (2004). *Skryté titulky pro neslyšícího dětského diváka*. ÚČJTK FF UK: Praha. Diplomová práce.

Celkovou kvalitu práce však významně snižují formální nedostatky. Ač se diplomantka opravdu snažila o formální správnost, i ve finální verzi práce se bohužel objevují typografické prohřešky, překlepy (a to i ve jménech autorů, na jejichž práce diplomantka odkazuje, což je pro čtenáře zvláště nepříjemné), vynechání nebo naopak „přebývání“ písmen či slov, posuny textu (na s. 68 by měl být odstavec nad nadpisem 5.5.1 *Indikace postav* situovaný pod něj), ale bohužel také formulační nepřesnosti a neobratnosti, nesprávné tvary slov, pochybení v interpunkci a občas i chyby věcné povahy (ačkoli diplomantka analyzovala 35 filmů, na s. 63 uvádí, že jich bylo 30). Diplomantka bohužel nebyla dostatečně důsledná ani v dodržování citačních norem v *Seznamu použité literatury a zdrojů*. Navíc v tomto seznamu chybí ne jeden zdroj, na který je v textu odkazováno. Jiné zdroje sice v seznamu uvedeny jsou, ale s bibliografickými údaji neshodujícími se s údaji o zdrojích uvedenými v textu. Tyto skutečnosti mě bohužel nutí snížit výsledné hodnocení práce o jeden stupeň.

Na závěr si dovoluji položit diplomantce několik otázek:

1. V anglické verzi abstraktu diplomantka používá termíny *hidden subtitles* a *closed captions*. Ve studentských pracích, z kterých čerpala, se vyskytuje i termín *closed subtitles*. Jedná se o synonyma?
2. Nerozumím textu na s. 31–32: „Synchronní zvuky jsou ty zvuky, které jsou synchronizovány nebo [se] shodují s tím, co je zobrazeno.' ,Asynchronní zvukové efekty se neshodují s viditelným zdrojem zvuku na obrazovce' (...). [...] Mezi *asynchronní zvuky*, na které (...) není třeba upozorňovat, patří například smích. Při záběru na osoby, na nichž je patrné, že se smějí, je zbytečné uvozovat situaci titulkem SMĚJÍ SE.“ Mohla by jej diplomantka u obhajoby objasnit?
3. V kap. 2.2 *Historický vývoj titulků pro neslyšící diváky* popisuje diplomantka rozdíly mezi americkým a evropským způsobem skrytého titulkování pro neslyšící televizní diváky. Projevují se tyto rozdílné postupy i v technologiích titulkování filmů na DVD či jiných dnes běžně užívaných nosičích a médiích?
4. V kap. 5.5.2 *Oznamování zvuků* a v kap. 5.5.3 *Oznamování hudby* jsou jako jeden z nejčastěji používaných způsobů uvedeny „kulaté závorky“. Dle ilustračních obrázků se však zdá, že se jedná o kulaté závorky, v nichž je umístěn text popisující zvuk/hudbu (např. slovy *troubení aut, hudba, temná hudba, píseň*), to vše zapsáno kurzívou. Domnívám se, že toto by mělo být v práci explicitně uvedeno (a to též analogicky u způsobů popsaných jako „hranaté závorky“ apod.). Dále mám za to, že v kap. 5.5.3 *Oznamování hudby* by bylo vhodné rozlišovat oznamování *hudby* a oznamování *zpěvu* (s hudebním doprovodem či bez něj). Souhlasí se mnou diplomantka? Pokud ano, mohla by v rámci obhajoby představit výstupy kap. 5.5.2 *Oznamování zvuků* a kap. 5.5.3 *Oznamování hudby* se zahrnutím těchto úprav?

Závěr: Bakalářská práce Denisy Bláhové splňuje požadavky kladené na bakalářské práce. Doporučuji ji k obhajobě.

Známka: VELMI DOBŘE

V Praze 29. 8. 2017

Andrea Hudáková